

The Fifty-First Dragon

By Heywood Broun

П'ятдесят перший дракон

Автор: Хейвуд Браун

Notes

1 The humorous tone of the first paragraph of the story is established by introducing terms associated with modern school, such as *Headmaster*, *Assistant Professor*, *expulsion*, *members of the faculty*, *alumni*, etc.

2 The name *Gawaine* is borrowed from Arthurian legend. Sir Gawaine, King Arthur's nephew, was an ideal knight; the second name *le Coeur-Hardy*, is an imitation of the nickname given to Richard I, Lion-Heart (1157- 1199), Richard Coeur de Lion.

3 Arthur's Hill – the allusion of King Arthur who founded the order of knighthood.

4 The humorous effect of the story is achieved by introducing everyday words *a husband*, *a wife* and *a visiting relative* into a romantic (fantastic) context. See also further: '*an excursion party from London*'.

5 to die game (*pun*) – 1. **to die game** – to die struggling to the last, 2. **game** – ready, willing to

Примітки

1 Гумористичний тон першого абзацу оповідання встановлюється введенням термінів, пов'язаних із сучасною школою, наприклад, директор, доцент, виключення, члени факультету, випускники тощо.

2 Ім'я Гавейн запозичене з легенди про Артура. Сер Гавейн, племінник короля Артура, був ідеальним лицарем; Друге ім'я ле Кьор-Харді є імітацією прізвища, даного Річарду I, Левове Серце (1157-1199), Річард Кер де Ліон.

3 Пагорб Артура – алюзія на короля Артура, який заснував лицарський орден.

4 Гумористичний ефект оповідання досягається введенням у романтичний (фантастичний) контекст побутових слів чоловік, дружина та приїжджий родич. Дивіться також далі: «екскурсійна вечірка з Лондона».

5 to die game (каламбур) – 1. **to die game** – померти, борючись до останнього, 2. **game** – готовий, бажаючий

OF all the pupils at the knight school Gawaine le Cœur-Hardy was among 1
the least promising. He was tall and sturdy, but his instructors soon
discovered that he lacked spirit. He would hide in the woods when the
jousting class was called, although his companions and members of the
faculty sought to appeal to his better nature by shouting to him to come out
and break his neck like a man. Even when they told him that the lances
were padded, the horses no more than ponies and the field unusually soft
for late autumn, Gawaine refused to grow enthusiastic. The Headmaster

and the Assistant Professor of Pleasaunce were discussing the case one spring afternoon and the Assistant Professor could see no remedy but expulsion.

З усіх учнів лицарської школи Гавейн ле Къор-Харді був одним з найменш перспективних. Він був високим та міцним, але згодом його наставники дізнались, що йому бракує духу. Він ховався в лісі, коли оголошувались лицарські змагання, хоча його друзі та інші учні факультету намагались достукатись до його кращої натури і кричали йому, щоб він виходив і зламав шию, як чоловік. Навіть коли йому казали, що списи були тупі, коні – то лише поні, а поле надзвичайно м'яке як задля пізньої осені, Гавейн усе одно відмовлявся проявляти ентузіазм. Одного дня навесні, Директор та Доцент Плезансу обговорювали цей випадок і Доцент не бачив іншого виходу, окрім як виключення.

“No,” said the Headmaster, as he looked out at the purple hills which 2
ringed the school, “I think I’ll train him to slay dragons.”

«Ні, - сказав Директор, подивившись на пурпурні пагорби, що височіли навколо школи, - думаю, я навчу його вбивати драконів.»

“He might be killed,” objected the Assistant Professor. 3
«Його можуть вбити, - заперечив Доцент.

“So he might,” replied the Headmaster brightly, but he added, more 4
soberly, “we must consider the greater good. We are responsible for the formation of this lad’s character.”

«Можуть, можуть, - весело відповів Директор, але вже більш твердо додав – ми повинні думати про вищу користь. Ми відповідальні за формування характеру цього хлопця.»

“Are the dragons particularly bad this year?” interrupted the Assistant 5
Professor. This was characteristic. He always seemed restive when the head of the school began to talk ethics and the ideals of the institution.

«Цього року дракони особливо погані?» — перебив доцент. Це було звичним. Він завжди здавався неспокійним, коли керівник школи починав говорити про етику та ідеали закладу.

“I’ve never known them worse,” replied the Headmaster. “Up in the hills 6
to the south last week they killed a number of peasants, two cows and a
prize pig. And if this dry spell holds there’s no telling when they may start
a forest fire simply by breathing around indiscriminately.”

«Гірше ще ніколи не було», — відповів директор. «На пагорбах на півдні минулого тижня вони вбили кілька селян, двох корів і призову свиню. І якщо ця посуха триватиме, неможливо сказати, коли вони можуть розпочати лісову пожежу, просто дихаючи без розбору».

“Would any refund on the tuition fee be necessary in case of an accident 7
to young Cœur Hardy?”

«Чи буде потрібно будь-яке повернення плати за навчання у випадку нещасного випадку з молодим Кьором Харді?»

“No,” the principal answered, judicially, “that’s all covered in the 8
contract. But as a matter of fact he won’t be killed. Before I send him up in
the hills I’m going to give him a magic word.”

«Ні, — розсудливо відповів директор, — це все передбачено договором. Але насправді його не вб’ють. Перш ніж відправити його до пагорбів, я дам йому чарівне слово».

“That’s a good idea,” said the Professor. “Sometimes they work 9
wonders.”

«Це гарна ідея», — сказав професор. «Іноді вони творять чудеса».

From that day on Gawaine specialized in dragons. His course included 10
both theory and practice. In the morning there were long lectures on the
history, anatomy, manners and customs of dragons. Gawaine did not

distinguish himself in these studies. He had a marvelously versatile gift for forgetting things. In the afternoon he showed to better advantage, for then he would go down to the South Meadow and practise with a battle-ax. In this exercise he was truly impressive, for he had enormous strength as well as speed and grace. He even developed a deceptive display of ferocity. Old alumni say that it was a thrilling sight to see Gawaine charging across the field toward the dummy paper dragon which had been set up for his practice. As he ran he would brandish his ax and shout "A murrain on thee!" or some other vivid bit of campus slang. It never took him more than one stroke to behead the dummy dragon.

З цього дня Гавейн спеціалізувався на драконах. Його курс включав як теорію, так і практику. Вранці були довгі лекції з історії, анатомії, манер і звичаїв драконів. Гавейн не відзначився в цих дослідженнях. Він мав напрочуд універсальний дар забувати речі. У другій половині дня він показував себе краще, бо тоді спускався на Південний Луг і тренувався з бойовою сокирою. У цій вправі він був справді вражаючим, оскільки мав величезну силу, а також швидкість і грацію. У нього навіть розвинувся оманливий прояв люті. Старі випускники кажуть, що це було захоплююче видовище, коли Гавейн кидався через поле до бутафорського паперового дракона, який був налаштований для його практики. Бігаючи, він розмахував сокирою і кричав: «Та муррей!» або якийсь інший яскравий фрагмент студентського сленгу. Йому ніколи не доводилося робити більше одного удару, щоб голова бутафорського дракона летіла долу.

Gradually his task was made more difficult. Paper gave way to 11
papier-mâché and finally to wood, but even the toughest of these dummy dragons had no terrors for Gawaine. One sweep of the ax always did the business. There were those who said that when the practice was protracted until dusk and the dragons threw long, fantastic shadows across the meadow Gawaine did not charge so impetuously nor shout so loudly. It is possible there was malice in this charge. At any rate, the Headmaster decided by the end of June that it was time for the test. Only the night

before a dragon had come close to the school grounds and had eaten some of the lettuce from the garden. The faculty decided that Gawaine was ready. They gave him a diploma and a new battle-ax and the Headmaster summoned him to a private conference.

Поступово його завдання ускладнювалося. Папір поступився місцем пап'є-маше і, нарешті, дереву, але навіть найсильніші з цих несправжніх драконів не боялися Гавейна. Один помах сокири завжди робив справу. Були й ті, хто казав, що коли тренування тривали до сутінків і дракони кидали довгі фантастичні тіні на луг, Гавейн не кидався так стрімко і не кричав так голосно. Можливо, в цьому звинуваченні була зловмисність. У всякому разі, до кінця червня директор вирішив, що настав час для тесту. Тільки напередодні ввечері дракон підійшов близько до шкільної території і з'їв частину салату з саду. Факультет вирішив, що Гавейн готовий. Йому дали грамоту і нову бойову сокиру, і директор викликав його на приватну розмову.

“Sit down,” said the Headmaster. “Have a cigarette.” 12

— Сідайте, — сказав директор. «Закуріть».

Gawaine hesitated. 13

Гавейн вагався.

“Oh, I know it’s against the rules,” said the Headmaster. “But after all, 14
you have received your preliminary degree. You are no longer a boy. You
are a man. To-morrow you will go out into the world, the great world of
achievement.”

«О, я знаю, що це суперечить правилам», — сказав директор. «Але
все-таки ви отримали попередню освіту. Ви вже не хлопчик. Ви -
чоловік. Завтра ви підете у світ, великий світ досягнень».

Gawaine took a cigarette. The Headmaster offered him a match, but he 15
produced one of his own and began to puff away with a dexterity which
quite amazed the principal.

Гавейн взяв сигарету. Директор запропонував йому сірник, але він витягнув власний і затягнувся зі спритністю, яка неабияк вразила директора.

“Here you have learned the theories of life,” continued the Headmaster, 16
resuming the thread of his discourse, “but after all, life is not a matter of theories. Life is a matter of facts. It calls on the young and the old alike to face these facts, even though they are hard and sometimes unpleasant. Your problem, for example, is to slay dragons.”

«Тут ви дізналися про життєві теорії, — продовжив директор, продовжуючи свою промову, — але зрештою, життя — це не теорія. Життя — це факти. Воно змушує як молодих, так і старих зустрітися з цими фактами, навіть якщо вони важкі, а іноді й неприємні. Ваша задача, наприклад, полягає в тому, щоб вбивати драконів».

“They say that those dragons down in the south wood are five hundred 17
feet long,” ventured Gawaine, timorously.

— Кажуть, що ті дракони внизу в південному лісі мають п’ятсот футів у довжину, — почав Гавейн боязко.

“Stuff and nonsense!” said the Headmaster. “The curate saw one last 18
week from the top of Arthur’s Hill. The dragon was sunning himself down in the valley. The curate didn’t have an opportunity to look at him very long because he felt it was his duty to hurry back to make a report to me. He said the monster, or shall I say, the big lizard?—wasn’t an inch over two hundred feet. But the size has nothing at all to do with it. You’ll find the big ones even easier than the little ones. They’re far slower on their feet and less aggressive, I’m told. Besides, before you go I’m going to equip you in such fashion that you need have no fear of all the dragons in the world.”

"Поклеп і нісенітниця!" — сказав директор. «Куратор бачив одного з них минулого тижня з вершини пагорба Артура. Дракон засмагав у долині. Куратор не мав можливості дивитися на нього дуже довго, бо вважав своїм обов'язком поспішити назад, щоб звітувати мені. Він сказав, що чудовисько, чи, так би мовити, велика ящірка? — був ні на дюйм не більше двохсот футів. Але розмір не має до цього ніякого відношення. Великих драконів знайти навіть легше, ніж маленьких. Мені кажуть, що вони набагато повільніші на землі і менш агресивні. Крім того, перш ніж ви підете, я збираюся спорядити вас таким чином, щоб ви не боялися ніяких драконів у світі».

"I'd like an enchanted cap," said Gawaine. 19

«Я хотів би чарівну шапку», — сказав Гавейн.

"What's that?" answered the Headmaster, testily. 20

"Що це?" — роздратовано відповів директор.

"A cap to make me disappear," explained Gawaine. 21

«Ковпачок, щоб я зник, — пояснив Гавейн.

The Headmaster laughed indulgently. "You mustn't believe all those old wives' stories," he said. "There isn't any such thing. A cap to make you disappear, indeed! What would you do with it? You haven't even appeared yet. Why, my boy, you could walk from here to London, and nobody would so much as look at you. You're nobody. You couldn't be more invisible than that." 22

Директор поблажливо засміявся. «Ви не повинні вірити всім тим бабусиним казочкам», — сказав він. «Такого не існує. Ковпак, щоб ви зникли, справді! Що б ви з ним зробили? Ви ще навіть не заявили про себе. Так, мій хлопчику, ви могли би пішки звідси піти до Лондона, і ніхто б не дивився на вас. Ви - ніхто. Ви не можете бути більш невидимим».

Gawaine seemed dangerously close to a relapse into his old habit of 23
whimpering. The Headmaster reassured him: “Don’t worry; I’ll give you
something much better than an enchanted cap. I’m going to give you a
magic word. All you have to do is to repeat this magic charm once and no
dragon can possibly harm a hair of your head. You can cut off his head at
your leisure.”

Гавейн, здавалося, був небезпечно близький до повернення своєї
старої звички скиглити. Директор заспокоїв його: «Не хвилюйтеся; Я
подарую вам щось набагато краще за чарівну шапку. Я дам вам
чарівне слово. Все, що вам потрібно зробити, це повторити це
чародійство один раз, і жоден дракон не зможе зашкодити навіть
волосся на вашій голові. Ви зможете відрізати йому голову граючи».

He took a heavy book from the shelf behind his desk and began to run 24
through it. “Sometimes,” he said, “the charm is a whole phrase or even a
sentence. I might, for instance, give you ‘To make the’—No, that might
not do. I think a single word would be best for dragons.”

Він узяв важку книгу з полиці за столом і почав перелистувати її.
«Іноді, — сказав він, — чародійство — це ціла фраза чи навіть
речення. Я міг би, наприклад, дати вам «Зробити...»—Ні, це не
підійде. Я думаю, що одне слово було б найкращим для драконів».

“A short word,” suggested Gawaine. 25
— Коротке слово, — запропонував Гавейн.

“It can’t be too short or it wouldn’t be potent. There isn’t so much hurry 26
as all that. Here’s a splendid magic word: ‘Rumplesnitz.’ Do you think you
can learn that?”

«Воно не може бути занадто коротким, інакше воно не буде
потужним. Не треба так поспішати. Ось чудове чарівне слово:
«Румплесніц». Як ви думаєте, ви зможете його вивчити?»

Gawaine tried and in an hour or so he seemed to have the word well in hand. Again and again he interrupted the lesson to inquire, “And if I say ‘Rumplesnitz’ the dragon can’t possibly hurt me?” And always the Headmaster replied, “If you only say ‘Rumplesnitz,’ you are perfectly safe.” 27

Гавейн спробував, і через годину чи близько того він, здавалося, тримав слово в руках. Знову і знову він переривав урок, запитуючи: «А якщо я скажу «Румплесніц», дракон не може мені зашкодити?» І завжди директор відповідав: «Якщо ви лише скажете «Румплесніц», ви будете в цілковитій безпеці».

Toward morning Gawaine seemed resigned to his career. At daybreak the Headmaster saw him to the edge of the forest and pointed him to the direction in which he should proceed. About a mile away to the southwest a cloud of steam hovered over an open meadow in the woods and the Headmaster assured Gawaine that under the steam he would find a dragon. Gawaine went forward slowly. He wondered whether it would be best to approach the dragon on the run as he did in his practice in the South Meadow or to walk slowly toward him, shouting “Rumplesnitz” all the way. 28

Ближче до ранку Гавейн, здавалося, змирився зі своєю кар’єрою. На світанку директор побачив його на узліссі і вказав йому, куди йому слід рухатися. Приблизно за милю на південний захід над відкритою галявиною в лісі зависла хмара пари, і директор запевнив Гавейна, що під парою він знайде дракона. Гавейн повільно пішов вперед. Він подумав, чи було б краще підійти до дракона на бігу, як він робив у своїй практиці на Південному Лузі, чи повільно йти до нього, вигукуючи «Румплесніц» усю дорогу.

The problem was decided for him. No sooner had he come to the fringe of the meadow than the dragon spied him and began to charge. It was a large dragon and yet it seemed decidedly aggressive in spite of the 29

Headmaster's statement to the contrary. As the dragon charged it released huge clouds of hissing steam through its nostrils. It was almost as if a gigantic teapot had gone mad. The dragon came forward so fast and Gawaine was so frightened that he had time to say "Rumplesnitz" only once. As he said it, he swung his battle-ax and off popped the head of the dragon. Gawaine had to admit that it was even easier to kill a real dragon than a wooden one if only you said "Rumplesnitz."

За нього проблему вирішили. Щойно він підійшов до околиці лугу, як дракон побачив його і почав атаку. Це був великий дракон, але, незважаючи на те, що директор стверджував протилежне, він виглядав явно агресивним. Коли дракон кинувся в атаку, він випустив крізь ніздрі величезні хмари шиплячої пари. Це було майже так, ніби гігантський чайник збожеволів. Дракон висунувся так швидко, і Гавейн був настільки наляканий, що встиг сказати «Румплесніц» лише раз. Сказавши це, він замахнувся бойовою сокирою і влучив драконові у голову. Гавейн мусив визнати, що вбити справжнього дракона навіть легше, ніж дерев'яного, якщо сказати «Румплесніц».

Gawaine brought the ears home and a small section of the tail. His school 30 mates and the faculty made much of him, but the Headmaster wisely kept him from being spoiled by insisting that he go on with his work. Every clear day Gawaine rose at dawn and went out to kill dragons. The Headmaster kept him at home when it rained, because he said the woods were damp and unhealthy at such times and that he didn't want the boy to run needless risks. Few good days passed in which Gawaine failed to get a dragon. On one particularly fortunate day he killed three, a husband and wife and a visiting relative. Gradually he developed a technique. Pupils who sometimes watched him from the hill-tops a long way off said that he often allowed the dragon to come within a few feet before he said "Rumplesnitz." He came to say it with a mocking sneer. Occasionally he did stunts. Once when an excursion party from London was watching him

he went into action with his right hand tied behind his back. The dragon's head came off just as easily.

Гавейн приніс додому вуха і невелику частину хвоста. Його шкільні товариші та викладачі дуже любили його, але директор мудро утримав його від розбещення, наполягаючи на тому, щоб він продовжував свою роботу. Кожного ясного дня Гавейн вставав на світанку і виходив вбивати драконів. Директор тримав його вдома, коли йшов дощ, тому що, за його словами, в такі часи в лісі було сиро й нездорово, і що він не хотів, щоб хлопчик ризикував без потреби. Минуло кілька хороших днів, коли Гавейн не зміг дістати дракона. В один особливо щасливий день він убив трьох, чоловіка і дружину та приїжджого родича. Поступово він розробив техніку. Учні, які іноді спостерігали за ним здалека з вершин пагорбів, розповідали, що він часто підпускав дракона на кілька футів, перш ніж вимовляв «Румплесніц». Він прийшов до того, що промовляв це з глузливым насміхом. Час від часу він виконував трюки. Одного разу, коли за ним спостерігала екскурсійна група з Лондона, він пішов в атаку зі зв'язаною за спиною правою рукою. Драконова голова, проте, відірвалась так само легко.

As Gawaine's record of killings mounted higher the Headmaster found it 31 impossible to keep him completely in hand. He fell into the habit of stealing out at night and engaging in long drinking bouts at the village tavern. It was after such a debauch that he rose a little before dawn one fine August morning and started out after his fiftieth dragon. His head was heavy and his mind sluggish. He was heavy in other respects as well, for he had adopted the somewhat vulgar practice of wearing his medals, ribbons and all, when he went out dragon hunting. The decorations began on his chest and ran all the way down to his abdomen. They must have weighed at least eight pounds.

Оскільки кількість Гавейнових вбивств зростала, директор виявив неможливим повністю контролювати його. Він узяв за звичку прокардатись вночі й брати участь у тривалих пияцтвах у сільській таверні. Саме після такої гулянки він піднявся незадовго до світанку одного прекрасного серпневого ранку й вирушив за своїм п'ятдесятим драконом. Його голова була важка, а розум млявий. Він був важким і в

інших відношеннях, тому що прийняв дещо плебейську практику носити свої медалі, стрічки та інше, коли виходив на полювання на дракона. Прикраси починалися на його грудях і спускалися аж до живота. Вони повинні були важити не менше восьми фунтів.

Gawaine found a dragon in the same meadow where he had killed the first one. It was a fair-sized dragon, but evidently an old one. Its face was wrinkled and Gawaine thought he had never seen so hideous a countenance. Much to the lad's disgust, the monster refused to charge and Gawaine was obliged to walk toward him. He whistled as he went. The dragon regarded him hopelessly, but craftily. Of course it had heard of Gawaine. Even when the lad raised his battle-ax the dragon made no move. It knew that there was no salvation in the quickest thrust of the head, for it had been informed that this hunter was protected by an enchantment. It merely waited, hoping something would turn up. Gawaine raised the battle-ax and suddenly lowered it again. He had grown very pale and he trembled violently. The dragon suspected a trick. "What's the matter?" it asked, with false solicitude. 32

Гавейн знайшов дракона на тому ж лузі, де вбив першого. Це був досить великий дракон, але, очевидно, старий. Його обличчя було зморшкуватим, і Гавейн подумав, що ніколи не бачив такого жахливого обличчя. На превелику огиду хлопця, монстр відмовився атакувати, і Гавейн був змушений підійти до нього. Він свистів на ходу. Дракон дивився на нього безнадійно, але хитро. Звісно, він чув про Гавейна. Навіть коли хлопець підняв свою бойову сокиру, дракон не зрушив з місця. Він знав, що від найшвидшого удару у голову немає порятунку, бо казали, що цього мисливця захищають чари. Він просто чекав, сподіваючись, що щось з'явиться. Гавейн підняв бойову сокиру й раптом знову опустив її. Він дуже зблід і сильно тремтів. Дракон запідозрив підступ. "Що трапилось?" — запитав він з фальшивою турботою.

"I've forgotten the magic word," stammered Gawaine.

33

— Я забув магічне слово, — прошепотів Гавейн.

“What a pity,” said the dragon. “So that was the secret. It doesn’t seem 34
quite sporting to me, all this magic stuff, you know. Not cricket, as we
used to say when I was a little dragon; but after all, that’s a matter of
opinion.”

«Як шкода», — сказав дракон. «Так ось в чому був секрет. Мені це
здається не зовсім спортивним, вся ця магія, знаєш. Не крикет, як ми
говорили, коли я був маленьким драконом; але, зрештою, це питання
думки».

Gawaine was so helpless with terror that the dragon’s confidence rose 35
immeasurably and it could not resist the temptation to show off a bit.

Гавейн був настільки безпорадний від жаху, що впевненість дракона
незмірно зросла, і він не міг встояти перед спокусою трохи
похизуватися.

“Could I possibly be of any assistance?” it asked. “What’s the first letter 36
of the magic word?”

«Чи можу я чимось допомогти?» запитав він. «Яка перша буква
чарівного слова?»

“It begins with an ‘r,’” said Gawaine weakly. 37

— Починається з «р», — слабо сказав Гавейн.

“Let’s see,” mused the dragon, “that doesn’t tell us much, does it? What 38
sort of a word is this? Is it an epithet, do you think?”

«Подивимось, — замислився дракон, — це мало що говорить нам, чи
не так? Що це за слово? Як ви думаєте, це епітет?»

Gawaine could do no more than nod. 39

Гавейн міг лише кивнути.

“Why, of course,” exclaimed the dragon, “reactionary Republican.” 40

«Авжеж, — вигукнув дракон, — реакційний республіканець».

Gawaine shook his head. 41

Гавейн похитав головою.

“Well, then,” said the dragon, “we’d better get down to business. Will 42
you surrender?”

— Ну, тоді, — сказав дракон, — нам краще взятися за справу. Ти
здаєшся?»

With the suggestion of a compromise Gawaine mustered up enough 43
courage to speak.

З пропозицією компромісу Гавейн набрався достатньо сміливості,
щоб говорити.

“What will you do if I surrender?” he asked. 44

«Що ти зробиш, якщо я здамся?» запитав він.

“Why, I’ll eat you,” said the dragon. 45

«Ну, я тебе з’їм», — сказав дракон.

“And if I don’t surrender?” 46

«А якщо я не здамся?»

“I’ll eat you just the same.” 47

«Я все одно з’їм тебе».

“Then it doesn’t mean any difference, does it?” moaned Gawaine. 48

— Тоді немає жодної різниці, чи не так? — простогнав Гавейн.

“It does to me,” said the dragon with a smile. “I’d rather you didn’t 49
surrender. You’d taste much better if you didn’t.”

«Мені це так», — сказав дракон з посмішкою. «Я б хотів, щоб ти не
здавався. Якби не це, ти був би набагато кращим на смак».

The dragon waited for a long time for Gawaine to ask “Why?” but the 50
boy was too frightened to speak. At last the dragon had to give the
explanation without his cue line. “You see,” he said, “if you don’t
surrender you’ll taste better because you’ll die game.”

Дракон довго чекав, поки Гавейн запитає: «Чому?» але хлопець був
надто наляканий, щоб говорити. Нарешті дракон був вимушений дати
пояснення без репліки. «Розумієш, — сказав він, — якщо ти не
здашся, то будеш смакувати краще, бо помреш у боротьбі».

This was an old and ancient trick of the dragon’s. By means of some such 51
quip he was accustomed to paralyze his victims with laughter and then to
destroy them. Gawaine was sufficiently paralyzed as it was, but laughter
had no part in his helplessness. With the last word of the joke the dragon
drew back his head and struck. In that second there flashed into the mind
of Gawaine the magic word “Rumplesnitz,” but there was no time to say it.
There was time only to strike and, without a word, Gawaine met the
onrush of the dragon with a full swing. He put all his back and shoulders
into it. The impact was terrific and the head of the dragon flew away
almost a hundred yards and landed in a thicket.

Це був стародавній трюк дракона. За допомогою якоїсь такої
жартівливості він звик паралізувати своїх жертв сміхом, а потім
нищити їх. Гавейн був досить паралізований, але сміх не мав
значення для його безпорадності. З останнім словом жарту дракон
відкинув голову і вдарив. Тієї секунди в голові Гавейна спалахнуло
чарівне слово «Румплесніц», але не було часу сказати його. Був час
лише для удару, і Гавейн, не сказавши жодного слова, з повним

розмахом зустрів натиск дракона. Він вклав туди всю спину і плечі. Удар був приголомшливий, і голова дракона відлетіла майже на сотню ярдів і приземлилася в хащі.

Gawaine did not remain frightened very long after the death of the 52 dragon. His mood was one of wonder. He was enormously puzzled. He cut off the ears of the monster almost in a trance. Again and again he thought to himself, "I didn't say 'Rumplesnitz'!" He was sure of that and yet there was no question that he had killed the dragon. In fact, he had never killed one so utterly. Never before had he driven a head for anything like the same distance. Twenty-five yards was perhaps his best previous record. All the way back to the knight school he kept rumbling about in his mind seeking an explanation for what had occurred. He went to the Headmaster immediately and after closing the door told him what had happened. "I didn't say 'Rumplesnitz,'" he explained with great earnestness.

Гавейн недовго був наляканий після смерті дракона. Він був скоріш здивований. Він був надзвичайно спантеличений. Він ледь не в трансі відрізав вуха монстру. Знову й знову він думав собі: «Я не казав «Румплесніц»!» Він був у цьому впевнений, але не було жодних сумнівів, що він убив дракона. Насправді, він ніколи не вбивав жодного повністю сам. Ніколи раніше голова не відлітала на таку відстань. Двадцять п'ять ярдів було, мабуть, його найбільшим попереднім рекордом. Усю дорогу назад до лицарської школи він весь час бурчав подумки, шукаючи пояснення тому, що сталося. Він негайно пішов до директора і, зачинивши двері, розповів йому, що трапилося. «Я не сказав «Румплесніц», — пояснив він із великою серйозністю.

The Headmaster laughed. "I'm glad you've found out," he said. "It makes 53 you ever so much more of a hero. Don't you see that? Now you know that it was you who killed all these dragons and not that foolish little word 'Rumplesnitz.'"

Директор засміявся. «Я радий, що ви дізналися, — сказав він. «Це робить вас ще більшим героєм. Хіба ви цього не бачите? Тепер ви

знаєте, що це ви вбили усіх цих драконів, а не те дурне маленьке слово «Румплесніц».

Gawaine frowned. “Then it wasn’t a magic word after all?” he asked. 54

Гавейн нахмурився. — То це все-таки не було магічне слово? запитав він.

“Of course not,” said the Headmaster, “you ought to be too old for such 55 foolishness. There isn’t any such thing as a magic word.”

«Звичайно, ні, — сказав директор, — ви повинні бути занадто дорослим для такої дурості. Чарівних слів не існує».

“But you told me it was magic,” protested Gawaine. “You said it was 56 magic and now you say it isn’t.”

— Але ви сказали мені, що це магія, — заперечив Гавейн. «Ви сказали, що це магія, а тепер кажете, що це не так».

“It wasn’t magic in a literal sense,” answered the Headmaster, “but it was 57 much more wonderful than that. The word gave you confidence. It took away your fears. If I hadn’t told you that you might have been killed the very first time. It was your battle-ax did the trick.”

«Це не була магія в буквальному сенсі, — відповів директор, — але це було набагато краще. Слово додало тобі впевненості. Воно забрало твої страхи. Ніби я і не казав вам, що вас могли убити першого разу. Це ваша бойова сокира зробила трюк».

Gawaine surprised the Headmaster by his attitude, He was obviously 58 distressed by the explanation. He interrupted a long philosophic and ethical discourse by the Headmaster with, “If I hadn’t of hit ’em all mighty

hard and fast any one of 'em might have crushed me like a, like a—" He fumbled for a word.

Гавейн здивував директора своїм ставленням. Його, очевидно, засмутило це пояснення. Він перервав довгий філософсько-етичний дискурс директора: «Якби я не вдарив їх усіх сильно і швидко, будь-хто з них міг би розчавити мене, як...» Він підшукував слово.

"Egg shell," suggested the Headmaster.

59

— Яєчну шкаралупу, — запропонував директор.

"Like a egg shell," assented Gawaine, and he said it many times. All through the evening meal people who sat near him heard him muttering, "Like a egg shell, like a egg shell."

60

«Як яєчну шкаралупу», — погодився Гавейн і сказав це багато разів. Протягом вечері люди, які сиділи біля нього, чули, як він бурмотів: «Як яєчну шкаралупу, як яєчну шкаралупу».

The next day was clear, but Gawaine did not get up at dawn. Indeed, it was almost noon when the Headmaster found him cowering in bed, with the clothes pulled over his head. The principal called the Assistant Professor of Pleasaunce, and together they dragged the boy toward the forest.

61

Наступного дня було ясно, але Гавейн не встав на світанку. Справді, був майже полудень, коли директор знайшов його, скрюченим у ліжку, з накинутим на голову одягом. Директор покликав доцента Плезансу, і вони разом потягли хлопчика до лісу.

62

"He'll be all right as soon as he gets a couple more dragons under his belt," explained the Headmaster.

«З ним все буде добре, як тільки він отримає ще пару драконів за пояс», — пояснив директор.

“The Assistant Professor of Pleasaunce agreed. “It would be a shame to 63
stop such a fine run,” he said. “Why, counting that one yesterday, he’s
killed fifty dragons.”

«Доцент Плезансу погодився. «Було б шкода зупинити такий чудовий
шлях», – сказав він. «Що ж, враховуючи вчорашнього, він убив
п’ятдесят драконів».

They pushed the boy into a thicket above which hung a meager cloud of 64
steam. It was obviously quite a small dragon. But Gawaine did not come
back that night or the next. In fact, he never came back. Some weeks
afterward brave spirits from the school explored the thicket, but they could
find nothing to remind them of Gawaine except the metal parts of his
medals. Even the ribbons had been devoured.

Вони зіштовхнули хлопця в хащі, над якими висіла мізерна хмара
пари. Очевидно, це був зовсім маленький дракон. Але Гавейн не
повернувся ні тієї, ні наступної ночі. Насправді він так і не
повернувся. Через кілька тижнів хоробрі хлопці зі школи
досліджували хащі, але вони не знайшли нічого, що б нагадувало їм
про Гавейна, крім металевих частин його медалей. Навіть стрічки
були пожерті.

The Headmaster and the Assistant Professor of Pleasaunce agreed that it
would be just as well not to tell the school how Gawaine had achieved his
record and still less how he came to die. They held that it might have a bad
effect on school spirit. Accordingly, Gawaine has lived in the memory of
the school as its greatest hero. No visitor succeeds in leaving the building
to-day without seeing a great shield which hangs on the wall of the dining
hall. Fifty pairs of dragons’ ears are mounted upon the shield and
underneath in gilt letters is “Gawaine le Cœur-Hardy,” followed by the
simple inscription, “He killed fifty dragons.” The record has never been
equaled.

Директор і Доцент Плезансу погодилися, що було б так само добре не розповідати школі, як Гавейн досяг свого рекорду, і тим більш, як він помер. Вони вважали, що це може погано вплинути на шкільний дух. Відповідно, Гавейн жив у пам'яті школи як її найбільший герой. Сьогодні жодному відвідувачеві не вдається покинути будівлю, не побачивши великого щита, який висить на стіні їдальні. П'ятдесят пар вух драконів прикріплено до щита, а під позолоченими літерами «Гавейн ле Кьор-Харді», слідує простий напис: «Він убив п'ятдесят драконів». Ніхто так і не зміг досягти того рекорду.